

"Folkeflertallet" og klassekampen

Taler
Magnus Nilssen

Dato
14 mars 1930

Sted
Oslo

Omstendigheter

Arbeiderpartiets landsmøte. Innledning til debatt om nytt prinsippprogram

- 1 I den programkomite som blev nedsatt av centralstyret har det ikke vært noen inngående behandling av og diskusjon om programmet. Man blev ganske fort stående ved - som Bull gjorde opmerksom på - at noen hel revisjon var det ikke anledning til nu, og heller ikke tid til. Det blev derfor bare foreslått de endringer
- 5 som her foreligger til behandling. Jeg foreslo da, og henstilte på det mest alvorlige å utsette med behandlingen av hele det prinsipielle program. Det samme gjorde jeg, og flere, i centralstyret. Og jeg hadde for min del i centralstyret utformet en ganske kort uttalelse om grunnene for et slik utsettelsesforslag. Denne uttalelse tenkte jeg fra først av å sende med sakens
- 10 behandling i avdelingene. Men da saken kom til landsstyret, opgav jeg dette av forskjellige grunner. Derfor var det fra vår side bare sagt at vi foreslo sakens utsettelse.

- Jeg vil lese op den uttalelse jeg først hadde formet som min motivering for
- 15 utsettelsen:

- «De her foreslåtte forandringer i programmet berører spørsmål hvorom det var sterk meningsforskjell mellem de to arbeiderpartier før samlingen. Det lyktes som bekjent ved langvarige og inngående forhandlinger og ved gjensidig
- 20 imøtekommenhet, i erkjennelsen av klassesamlingens store betydning, å nå frem til en formulering av partiets program som vant enstemmig tilslutning på den store samlingskongress.

- Samlingen av arbeiderklassen om Det norske arbeiderparti har hatt veldig
- 25 betydning, og resultatene herav er store og verdifulle på mange områder, både faglig og politisk. Samarbeidet mellem de før adskilte har stort sett vært godt og kameratslig, og fremtiden ligger lys og lovende foran oss, med vissheten om nye

30 fremstøt og landevinninger for sosialismens sak. Men det forutsetter at enheten, samholdet og den gode kameratslige ånd ikke forstyrres.

Vi mener derfor at det er uheldig og ganske unødvendig på ny å reise tidligere stridsspørsmål ved forandringer i programmet.

35 Det er ingen som er i tvil om at vårt nuværende program er et prinsipielt sosialistisk program og som sådant forplikter alle partimedlemmer.

De foreslåtte forandringer vil ikke skape større klarhet i så måte.

40 Men hvis disse forandringer vedtas vil det skapes misnøie og mismot i store kretser innen partiet, hvor det nu er godt og solidarisk samarbeid. Vi må derfor foreslå:

45 Forslag til forandringer av programmet tas ikke under behandling av kommende landsmøte.»

Jeg har en fornemmelse av at vi burde ha sendt den uttalelse med den trykte dagsorden, fordi jeg tror at saken da vilde være blitt grundigere behandlet enn tilfelle kanskje er.

50

Som bakgrunn for mitt standpunkt vil jeg minne om samlingsarbeidet. Det var et vanskelig, tålmodig og ømtålig arbeid - i komiteen som i våre partier - før vi rakk frem til en programutforming som vi kunde godta. Innenfor det sosialistiske parti var vanskelighetene ikke minst. Men det endte jo med at våre skandinaviske og internasjonale organisasjonsmessige forbindelser ikke motsatte sig en samling med Det norske arbeiderparti på det da foreliggende programutkastets grunn, fordi også de erkjente, som vi, at det var så uendelig meget mer som samlet enn det som skilte, og fordi det var en nødvendighet å få en fellesoptreden i stand mot reaksjonen her i landet. Det var dette 55 samlingskongressen konfirmerte ved sin enstemmige tilslutning. Og på denne, så vel som siden, blev det understreket fra alle kanter at da skulde det være slutt med den sørgelige strid om teser og læresetninger.

60 Det foreliggende forslag ripper jo litt op i disse ting. Jeg spør da: er dette nødvendig? Vi har sett en voksterens tid for bevegelsen, faglig og politisk. Samlingen utløste viljer og krefter som har gitt sig utslag i stigende opslutning

om partiet. Nu sies det her at det er nødvendig å forandre programmet, fordi vi har fått et så stort tilslag av medlemmer uten at vi er sikre på om de alle har en
70 sosialistisk livsopfatning eller ikke. Finnes det noe medlem som er kommet inn i partiet fordi det ikke visste at Det norske arbeiderparti er et sosialistisk parti? Jeg tror det ikke. Det er åpenlyst for alle og enhver ifølge hele vår stilling, at her er et sosialistisk parti, hvis mål er å avskaffe den kapitalistiske utbytning og strebe etter å skape en sosialistisk samfundshusholdning. Det står tydelig markert i
75 innledningen til vårt program.

Når vi har fått utformet programmet som det er, og spesielt i punkt 10, så sier man nu at det er så og så meget om å gjøre å få de to ordene ut. «Det arbeidende folk» betyr også folkeflertallet, slik som vi fortolker uttrykket. Det er det store
80 flertall i samfundet. Men hvis vi beholder det uttrykk i den forbindelse, da sikter det på et velgerflertall, sier man - og det er ikke bra. Kan det skade oss å erobre et velgerflertall? Setter vi ikke alt inn på det både i staten og kommunene? Er det da noen rimelighet i å prøve å undergrave og underkjenne deltagelsen i valgene, når vi alle er enig om å gjøre mest mulig ut av disse valg?

85 Det er selvsagt ingen av oss som er så grønne i arbeiderbevegelsen og så blåøiet at vi mener at arbeiderklassens fremmarsj og erobringen av den økonomiske makt bare er et spørsmål om parlamentarisk flertall. Vi skjønner like godt som de andre at makterobringen beror vesentlig og hovedsakelig på organisasjonens
90 styrke, på kraften og alt det som kan legges i det organisatoriske arbeid. Det er også den organisatoriske kraft og styrke som har sendt oss inn i de offentlige institusjoner. Det er ingen uenighet om dette. Men vi sier, at når vi er enige om også å delta i valgene, for å gjennomføre små eller større reformer som arbeiderklassen i vår tid har behov for, skal vi ikke undergrave og svekke den
95 arbeidsmetode som ligger i det parlamentariske arbeid. Jeg er også sikker på at om de vedtar den endring, vil vi alle sette det ytterste inn på å erobre folkeflertallet ved høstens valg. Det blir ingen tyngde i vår agitasjon uten det.

Foruten dette med folkeflertallet er det, som Bull redegjorde for, foreslått en
100 annen redaksjon i punktene 11 og 12. Det er riktig at forslagene her ligger i linje med det førstnevnte. Derfor behøver jeg ikke å gå nærmere inn på dem; jeg har sagt min mening om de ting som foreligger ved det jeg her har nevnt.

I landsstyret var det, som de vil ha sett, et flertall på 19 for det foreliggende
105 forslag, mens 18 stemte mot og for en annen formulering av programmet.

110 Forskjellen var altså bare 1 stemme. Videre var det et mindretall på 17 som stemte for at programrevisjonen i sin helhet skulde utstå. Denne stemmegivning fulgte - heldigvis, får vi si - ikke de tidligere fraksjonslinjer. Så vi er så heldig at vi ikke nu reiser fraksjonsstrid og hvad dermed står i forbindelse.

115 Jeg erkjenner at programmet som helhet, slik som det er i formen og kanskje i innhold, ikke vil skades ved å sees etter for å søke å opná en bedre og tydeligere redaksjon. Men det har ingen forsøkt. Det som foreslåes vil ikke gjøre programmet som helhet så tydelig og klart at herefter vil ingen kunne misforstå det. Når situasjonen er den, er det at jeg fremdeles innstendig henstiller at man utsetter revisjonen til det kommende landsmøte, og at man lar den komite som skulde arbeide med disse ting - eller en annen komite - få tid til å fremlegge et vel gjennomtenkt og godt forberedt forslag til det landsmøte som kommer.

120

Kilde

Protokoll over forhandlingene på Det norske arbeiderpartiets 28. ordinære landsmøte. Oslo 1930, s.46-49.

Emner

Landsmøtetale

125

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/folkeflertallet-og-klassekampen-682>

130

135

140